

KÉPMAGYARÁZATOK

Szűz Mária és Szent József eljegyzése

Szűz Mária és Szent József eljegyzése, amely allegorikus módon Krisztus és az Egyház misztikus eljegyzésére is utal. József a főpap jelenlétében gyűrűt húz Mária ujjára, mögöttük férfialak füstölővel, illetve két gyertyát tartó gyermek. A képmező alatt bibliai idézet (Eféz. 5,32): Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia.” (Nagy titok /szentség/ ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom.)

Angyali üdvözlés

A térdelő Szűzanya előtt megjelenik az Úr angyala: jobb kezében liliomot tart, bal kezével pedig az égen megjelenő galambra (Szentlélek) mutat. A felhők közül angyalok tekintenek le a jelenetre.

Jézus születése

A képmező középpontjában Mária a jászolban fekvő Kisdeddel, kissé hátrébb Szent József, körülöttük a kis Jézust imádó, ajándékokat hozó (pásztor)alakok. A jászol mellett bárány.

A Szent Család a keresztet felmutató Atyaistennel

A képmező középpontjában a gyermek Krisztus térdel, kezeit széttárva felfelé tekint. Fentről, a felhők közül az Atyaisten keresztet tart Jézus felé. A gyermek két oldalán összekulcsolt kézzel Szűz Mária és kezét szívére helyezve Szent József térdel, előtte liliom. A jelenet alatt (lepelre írva) bibliai idézet (Zsid. 10,7): „Ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam.” (Íme, /el/jövök, Istenem, hogy teljesítsem akaratomat.)

Az imádkozó Szent Család

A metszeten az asztalnál együtt imádkozó Szent Család dicsfényben.

A dolgozó Szent Család

A metszet zsánerszerű jelenetben ábrázolja Szent családot: Mária fon, Szent József ács munkát végez, a gyermek Jézus pedig a faforgácsot sepri össze.

Jézus bemutatása a templomban

Az összekötött fáklyákkal keretezett képmezőben az a jelenet látható, amint a kisded Jézus bemutatásakor a templomban Mária kezéből a karjába veszi Őt az agg Simeon; előttük áldozati galambok.

Szűz Mária halála

A metszet a Boldogságos Szűz Mária halálának augusztus 2. vasárnapján ünnepelt emléknapjára készült. Szűz Mária halálos ágyán fekszik, női alakok és angyalok veszik körül. Az égből Krisztus kitért karokkal tekint édesanyjára. Kezeiből a Szentlélek száll le galamb képében, dicsfényben. Fénysugár árad felőle Mária szívéhez, ahol apró lángok csapnak fel. Krisztus mögött egy szárnyas puttó keresztet tart, két másik füstölőket lenget. A feltámadás

jelképeként a felső bekeretezett részletben fönixmadár, alatta csontváz összetört kaszával, szemben napfényben álló pálmafa. A mondatszalagon bibliai idézet (2Kor. 6,9): „mint kik meghalánk, és ímé élünk”.

Szűz Mária mennybevétele

A képmező alsó részletében Szent József (?) és Szent Anna áll egymás mellett. Összetett kezükből egy-egy növényi inda nyúlik az ég felé. Szűz Mária Napbaöltözött Asszonyként (mandorlában, lába alatt holdsarló, feje körül 12 csillag) emelkedik az égbe. Kezeit imára kulcsolva felfelé tekint a felhőkön trónoló Atyaistenre, aki kitárt karokkal fogadja. Köröttük a felhők között szárnyas puttók.

Szűz Mária Krisztus kínszenvedésének jelképeivel (Mater Dolorosa: Fájdalmas Anya)

Mária fájdalmas arccal, kezét szívére szorítva az üres kereszt előtt térdepel, melyet egy szárnyas puttófigura tart. A kereszt tövében a szenvedés eszközei (arma Christi: lándzsa, ostor, vesszőnyaláb, fogó, Mária lábainál a töviskorona). Egy másik puttó Veronika kendőjét mutatja fel a töviskoronás Krisztus arcával.

Szűz Mária Krisztus kínszenvedésének jelképeivel (Mater Dolorosa: Fájdalmas Anya)

Mária fájdalmas arccal, kezeivel kendőt szorítva szívéhez. Előtte Krisztus kínszenvedésének jelképei (ostor, szegek, lándzsa, töviskorona) és kehely, rajtuk Krisztus vére vörös színnel kiemelve. Mária fölött kereszt I.N.R.I. felirattal.

Pietà

A keresztről levett Krisztust ölében tartó fájdalmas Mária, kétoldalt szárnyas puttók.

Szűz Mária mint Dávid király tornya

A metszet egy sorozat része, mely a lorettói litánia Szűz Máriának szóló invokációból készült. A képen Dávid tornyának az Énekek Éneke 4,4-ben leírt ábrázolása látható. A sziklára épült, bástyákkal körülvett magasba emelkedő tornyon pajzsok függenek. A torony előtt a harc eszközeivel és szimbólumaival (fegyverek, sisak, pajzs, trombita) keretezett díszes kartusban Szűz Mária képmása. A képmező felett a „Turris Davidica (Dávid tornya)” felirat, alatta bibliai idézet (Zsolt. 60/61/4): „[Mert te vagy az én menedékem,] s erős tornyom az ellenség ellen (turris munitissima a facie inimici).”

Szűz Mária mint Lelki Edény

A „Vas Spirituale” feliratú metszet az előbbi metszetsorozat része: a lorettói litánia egyik invokációjaként Szűz Máriát mint Lelki Edényt (ti. a Szentlélek hajléka) ábrázolja. A metszeten egy letakart asztalon díszes edények. Közülük (felhők közt) kiemelkedik a kezében liliomformát öltő királynői jogart tartó Mária, csillagokkal övezett dicsfényben. A képmező bal felső sarkában fénykoszorúban a Szentháromság jelképe bibliai idézettel (4Esd. 14): „Si inveni gratiam immitte in me Spiritum Sanctum.” (Ha kegyelmet találtam előtted, áraszd belém szent lelkedet.) A jobb felső sarokban a Szentlélek galambja, fölötté félkörívben felirat:

„Spiritus S[anctus] superveniet in te.” (A Szentlélek száll rád). A képmező alatt bibliai utalás (Róm 9.) „vas in honorem” (tiszteiségre való edény).¹

Mater Misericordiae (Irgalmasság Anyja) – Köpenyes Madonna

A metszeten a köpenyét kiterjesztő, oltalmazó Szűzanya koronás alakja, kitárt karjai alatt egyik részről egyházi (papok, szerzetesek, apácák), másiktól világi személyek (uralkodók, fejedelmek). Mária felett két angyal „Auxilium Christianorum” (Keresztények Segítségé) feliratú szalagot tart. A képmező alján a „Sub tuum praesidium confugimus” (Oltalmad alá futunk) Mária-imádság kezdete olvasható.

Szűz Mária mint a kegyelem kútfeje

A metszet középpontjában Szűz Mária alakja mandorlában, feje körül 12 csillaggal, lába alatt félholddal, öt virágkeretes képmezőt magába foglaló ovális rózsafüzérkeretben; bennük Mária életéből vett jelenetek. A képmező alatt felirat: „Inventrix Gratiae” (A kegyelem kútfeje).

Maria Immaculata (Szeplőtelen Szűzanya)

A metszeten Maria Immaculata-ábrázolás: Mária alakja, amint az Atya, a Fiú és a galamb képében ábrázolt Szentlélek közé emelkedik, lába alatt farkába harapó kígyó a bűnbeesés jelenetével (így jelképezve, hogy Mária szeplőtelen fogantatásával és a Megváltó világra-hozásával eltiporta a kígyó /bűn/ hatalmát). Alatta szalag a „Virgo sine macula concepta” (Szeplőtelenül fogant Szűz) felirattal. A képmező alsó részében a Szűzanya szülei, Szent Joachim és Szent Anna térdelnek. Alul Szent Anzelmtől származó idézet olvasható: „Deciut Virginem ea puritate nitere, qua sub Deo nequit intelligi.” (Illő /volt/, hogy a Szűz olyan nagy tisztasággal ragyogjon, melynél nagyobbat Istenén kívül nem lehet elképzelni.)

Kármelhegyi Boldogasszony (Skapulárés Boldogasszony)²

A metszeten a Kármelhegyi Boldogasszony ábrázolása medaillonkeretben: Mária karjában a Kiseddel, balján (ugyanazt az ábrázolást mutató) skapuláréval. Körben felirat: „S. MARIA ORA PRO NOBIS NUNC ET IN HORA MORTIS. AMEN.” (Szent Mária imádkozz érettünk most és halálunk óráján.) A képmező négy sarkában egy-egy szárnyas puttófej.

---

¹ A teljes bibliai szövegrész (Róm. 9,21): Avagy nincsen-e a fazekasnak hatalma az agyagon, hogy ugyanazon gyuradékból (masszából) némely *edényt tiszteiségre (vas in honorem)*, némelyt pedig becstelenségre készítse?

² A kármeliták védasszonya, a Boldogságos Szűz Mária. A hagyomány szerint Szűzanya angyalok és szentek kíséretében jelent meg Szt. Simonnak, átnyújtotta neki a skapulárét (vállruha: a szerzetesi öltözet darabja) azzal az ígérettel, hogy aki viseli, nem jut a pokolba, s a halálát követő szombaton kiszabadul a tisztítóútból is, mert maga Mária száll le értük, s vezeti a mennyekbe őket. E kiváltságot később a rendtagokon kívül kiterjesztették minden hívőre, aki a skapulárét (az idők során okokból praktikus okokból a világi hívők számára kis vászondarab váltotta föl a vállruhát, amelyet szintén átvette viselnek: ebben a formájában két barna szövetszálból áll, melyet két zsinór vagy szalag köt össze; általában kép is van a szövetszálakon: az egyik a Kármelhegyi Boldogasszony, a másikon pedig Jézus Szentséges Szíve látható), ill. annak érem-változatát viseli, s a Kármelhegyi Boldogasszony oltalma alatt a megfelelő életmódra vállalkozik (mindig magán viselik Mária tiszteletének és oltalmának jeleként, ezen kívül kötelezi magát arra, hogy rendszeresen fordít időt az Istennel való kapcsolatra az imában).

Szűz Mária szimbólumai

Felhők fölött holdsarlón álló Szűz Mária-alak sugárkoszorúban, feje körül 12 csillaggal. Kétoldalt 3-3 puttófigura különböző Mária-jelképekkel (liliom, rózsza, tükör, gyapjú), a két felső alak a Napra és a Holdra mutat. Mária feje felett „Symbola B[EATAE] MARIAE Virg[inis]” (A Boldogságos Szűz Mária szimbólumai) feliratú szalag. A Mária-ábrázolás alatt a Szűzanya további jelképei: zárt kert, előtte pálma- és platánfa között forrás, szélen kút, kétoldalt templom, ill. kapu, a háttérben torony s egy város látképe. A képmező alatt Mária az ábrázoláson (is) megjelenő jelképeit megnevező latin szöveg: „Christi param (Krisztusszülő, Krisztus anyja) signant Sol, Urbs, Lilia, Templum, Palma, Hortus clausus, Flos, Oleaque decor. Luna, Cedrus, Speculum, Puteus, Platanusque cupressus. Fons, Turris, Mariam: Vellera Porta notant.” (Nap, város, liliom, templom, pálma, zárt kert, virág, olajfa /dísze/, Hold, cédrus, tükör, kút, platán- és ciprus/fa/, forrás, torony, gyapjú, kapu)

Mária-szimbólumok: a Boldogságos Szűz Máriára utaló jelek, tárgyak (ószövetségi jelenetek és személyek, állatok és növények). A keresztény képzőművészet fontos kifejező- és díszítő-elemei. Az ószövetségi Mária-szimbólumok előkép értékűek: a szeplőtelen fogantatás szimbólumai (égő csipkebokor, Gedeon gyapja, Áron vesszeje, Ezekiel zárt kapuja, Dávid elefántcsont tornya). Mint az Ég menyasszonyának jelképei a hortus conclusus, „zárt kert” (szüzesség), a lepecsételt forrás (élet forrása, Krisztus), a galamb (tisztaság). A Mária-litániák invokációi is Mária szimbólumaira épülnek (lorettói litánia). A természeti szimbólumok Mária erényeinek (tisztaság, alázat, bölcsesség, szeretet, hűség, erő stb.) képei: Nap, Hold, csillagok, liliom, rózsza (elvont díszítmény jellegű megjelenítése a rozetta), cédrus, ciprus, olajfa, pálma, ibolya, nőszirm, százszorszép stb. Majd a késő középkori művészetben a mindennapi élet tárgyai is szimbolikus jelentéssel kezdtek megjelenni: pl. nyitott könyv (Mária már újszülött gyermekként a kezében tartja), kút, tükör.

Mária-monogram Mária-jelképekkel

A képmező középpontjában a Szűz Mária életéhez, illetve tiszteletéhez kötődő szimbólumokból, a lorettói litánia invokációiból felépülő MRA-betűk. A monogram felett korona 12 csillaggal körülvéve, a betűk alatt holdsarló. A képmező négy sarkában egy-egy szárnyas puttó jelenik meg. Fent az egyik puttó liliomot tart, a másik imára kulcsolja kezeit. Alul a Mária-monogramos címerpajzsot tartó puttó lándzsával leszúrja az ördögöt jelképező sárkányt, a jobb oldali pedig rózsafüzért tart a kezében.

Szűz Mária megkoronázása életéből vett jelenetekkel (II. rész)

A felhőn térdeplő Mária fejére Krisztus és az Atyaisten helyez koronát a Szentlélek szárnyai alatt. Szalagon felirat: „Maria Krönung im Himmel” (Mária megkoronázása a Mennyben). A koronázás jelenete körül további hét, Mária életéből vett jelenet látható. Ezek balról jobbra haladva a következők: „Maria Communiciert” (áldozása), „Maria hört die H. Mess.” (a szent misét hallgatja) „Maria Wallfahrt” (zarándoklat), „Maria vernimt ihr Sterb standt” (közeledő haláláról hall), „Maria erkranktrer Lieb” (teste megbetegszik), „Maria stirbt auf Lieb” (teste meghal), „Maria fährt in Himmel” (mennybemenetele).

A boldogasszonyi kegyszobor metszetábrázolása

A boldogasszonyi (Fertőboldogasszony: Frauenkirchen) ferences templom kegyszobrának metszetmásolata. A metszeten koronás Madonna-szobor felhők között sugárkoszorúban. A Szűzanya jobb karjában az országalmát tartó gyermek Krisztus, bal kezében jogar; körülöttük szeráfok és puttók.

A máriavölgyi kegyszobor metszetábrázolása a kegytemplommal

A metszeten a Napbaöltözött Asszony jelvényeivel díszített máriavölgyi kegyszobor. A díszesen felöltöztetett szobrot lángkoszorú övezi. Mária bal karjában a gyermek Krisztus, jobbáiban országalma. Mindkettőjük fején korona. Ékszerekkel ékesített ruhájukon Mária-monogram, alatta a holdsarlóval. E motívumokon és három lángnyelven a Salve Regina Mária-antifóna befejező fohászai olvashatók: „O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria!” (Ó áldott, ó drága, ó édes, szép Szűz Mária!) Lent díszes kartusban a máriavölgyi kegytemplom és kolostor ábrázolása, amely 1786-ig a pálos rend gondozásában állt. A képmező alatt felirat: „Imago D[ulcis] Virginis Mariae Tallensis in Hungaria miraculis clara, sub cura RRPP. Ordinis Pauli primi Eremitae.” (A máriavölgyi Édes Szűz Mária csodákkal tündöklő képmása Magyarországon a pálos rend /Szent Pál Első Remete Szerzeteseinek Rendje/ gondozásában)

A sasvári Pietà-szobor metszetábrázolása

Szűz Mária ölében tartja a keresztről levett Krisztust. Mindkettőjük fején korona. Fölöttük díszes baldachin magasodik, alattuk felhőn mondatszalg felirattal: „Thaumaturga Sassiniensis miraculis corruscans in Hungaria sub cura R. R. P. P. Ord. S. Paul. P. E.” (A csodákkal fényeskedő [Szűz Mária] csodatévő sasvári [kegyszobra] Magyarországon a pálos rend /Szent Pál Első Remete Szerzeteseinek Rendje/ gondozásában)

A máriacelli kegyszobor és a kincstári oltárkép virágcsokorban

A metszeten egy kézben tartott virágcsokor látható. A virágokban egy-egy Madonna-ábrázolás jelenik meg: legalul a máriacelli kegyszobor. A hársfából készült szobor a trónon ülő Máriát ábrázolja karjában a gyermek Jézussal. A gyermek kezében alma van, bal kezével az Anyjától kínált gyümölcs (füge?) után nyúl. (E motívum az új Évára utal /bűnbeesés/, aki az engedelmesség és a megváltó szenvedés /füge/ gyümölcsét nyújtja az új Ádámnak.) A szobrot koronával, gyöngyökkel, ékszerekkel ékesítve díszes ruhába öltöztetik az év legfontosabb ünnepnapjain (a felöltöztetett kegyszoborból csak Mária és a Gyermek arca látszik), így jelenik meg a csokor legfelső rózsájának ábrázolásán. Szűz Mária a kis Jézussal díszes (ékszerekkel ékesített) ruhában, drágakövekkel kirakott glóriával. (A kegykép I. Nagy Lajos király adománya a legenda szerint a Mária /s e Mária-kép/ segedelmével a túlerőben lévő törökök felett aratott győzelméért.)

A máriacelli kegyszobor a kincstári oltárképpel és az eredetlegendákkal

A metszeten egy mellvédszerű architektúra közepén a máriacelli kegyszobor látható felhőkből kiemelkedve. A Mária-szobor alatt a máriacelli kincstár Madonna-képe (Schatzkammerbild), mellette kétoldalt ovális keretben egy-egy jelenet, amely a kegyszobor, illetve a kegykép

eredetlegendáját idézi (I. Henrik morva örgróf és feleségének csodás gyógyulása utáni máriacelli zarándokútja, illetve I. Nagy Lajos király álma).

Máriacelli imalap a kegyszoborral és az eredetlegendával

Két darab emléklap összeragasztva. A bal oldalin a máriacelli kegyszobor látható dicsfényvel övezve, felhők között, körülötte angyalokkal; alatta ima. A jobb oldalin a máriacelli kegytemplom megalapításának eredetlegendáját ábrázoló kép, alatta a templom történetének leírása. A legenda szerint a 1157-ben a St. Lambrecht-i bencés monostorból indult útnak Magnus szerzetes az ottani apát megbízásából, hogy a mai Mariazell (Máriacell) vidékén élők lelkipásztora legyen. Ő az apát engedélyével egy hársfából faragott Mária-szobrot is magával vitt a hosszú útra. Mikor már közel járt céljához, útját egy sziklatömb zárta el. Szorult helyzetében a Szűzanyához fohászkodott, mire a szikla kettéhasadt, így Magnus folytathatta útját. Megérkezvén a szobrocskát egy fatönkre helyezte, és kis kápolnácskát, „cellát” eszközölt fölé, ahol maga is meghúzódott. „Maria in der Zelle” (a cellabeli Mária): innen a későbbi település elnevezése. A kegyszobor egyre híresebb lett: Ausztria Nagyasszonyaként (Magna Mater Austriae) kezdték tisztelni. A kis fakápolna helyén I. Henrik morva örgróf, Albrecht osztrák herceg és I. Nagy Lajos magyar király jóvoltából idővel kegytemplom épült, amely rangos zarándokhellyé vált.

A keresztrefeszített Krisztus kegyszobor- és kegyképábrázolásokkal

A metszeten a keresztrefeszített Krisztus látható, a feszület csúcsán „I. N. R. I.” felirattal, tövében Ádám koponyájával. A kereszt két oldalán nevezetes kegyszobrok, illetve kegyképek ábrázolásai. A képmező bal oldalán felül a (díszesen) felöltötött máriacelli kegyszobor „Maria Zell” felirattal. Alatta a sonntagbergi Szentháromság-kegykép „H. Dreifaltigkeit” feliratú szalaggal. A képmező jobb oldalán felül a máriacelli kincstár Madonna-képe (Maria-Schatzkammer), alul a Maria Taferl-i Pieta-kegyszobor ábrázolása „Maria Taferl” feliratú szalaggal. A levéldíszes keretezésű képmező alatt Jézus utolsó szavai: „Consumatum est. (Bevégeztetett).”

A máriapócsi könnyező Madonna-kegykép esztergomi másolatának metszetábrázolása

A máriapócsi könnyező Madonna-kegykép esztergomi kegyképmásolatának (Bakócz-kápolna) hiteles metszetábrázolása. Mária karján a virágot tartó gyermek Jézussal, mindkettőjük fején korona. A metszet felső sarkaiban egy-egy angyal. A képmező alatt latin felirat: „Vera effigies B[eatae] V[irginis] Mariae, ad formam originalis, quae in arce Strigoniensi pie et constanter colitur.” (Boldogságos Szűz Mária az eredeti alapján készült hiteles képmása, melyet Esztergom várában kegyesen és állhatosan tisztelnek.)

A nagyszombati könnyező Szűz Mária-kegykép metszetmásolata

A nagyszombati Szent Miklós Székesegyház Könnyező Mária-kegyképének metszetmásolata, melyen a Szűzanya áldó Boldogasszonyként jelenik meg. A Mária-kép 1708-ban (július 5., augusztus 10., 11.) a pestis alatt könnyezett (a hagyomány szerint azonban már korábban is: a vesztes párkányi csata idején /1663/). Felirata: „Vera Effigies B[eatae] V[irginis] M[ariae] in Ecclesia Cathedrali Tyrnaviensi, in Hungaria lachrymantis et sudantis. Diebus 5. Julii. ac 10.

et 11. Augusti. 1708.” (Az 1708. július 5-én, augusztus 10-én és 11-én könnyező és [vérrel] verítékező Boldogságos Szűz Mária hiteles képmása Magyarországon, a nagyszombati székes-egyházban)

A szentantali könnyező Madonna-kegykép metszetszólamata

A szentantali ferences templom könnyező Madonna-kegyképének hiteles metszetszólamata. A Gyermek Anyjához bújik, s arcát finoman arcához érinti. A Mária-kép 1715-ben vérrel könnyezett. A metszet (is) vörös színnel ábrázolja a könnyeket. (A kegykép az id. Lucas Cranach innsbrucki Mária-hilf-képe /mint alaptípus/ nyomán készült bécsi szólamat /a bécsi Mária-hilf templom kegyképe/ ábrázolását követi, melyen az eredeti Cranach-képtől eltérően Mária és a kis Jézus is koronát visel.)

Szent István király felajánlja a Szent Koronát Szűz Máriának

Szent István meghajolva a Kis Jézussal a karjában felhőn megjelenő Szűz Mária előtt felajánlja számára a jogart és a Szent Koronát, melyet díszruhába öltözött puttók tartanak. A kép közepén az égen sugárkoszorúban megjelenő nyitott kéz két bőségszaru között, fölötté bibliai idézet (Zsolt. 88/89/14): „Exaltetur dextera tua.” [Karodban hatalom van, kezed erős,] jobbod fölemelve. A kép alatt szintén bibliai részlet (2Mak. 14): „Offerens ei coronam auream” (szó szerinti fordításban itt ebben az értelemben: felajánlván neki az aranykoronát).

Szent István és Gizella felajánlják az országot Szűz Máriának

István király és Gizella királyné 19. századi „díszmagyar” öltözékben, „HUNGARIA” feliratú térképet emelnek a felhőn trónoló Szűzanya felé, mintegy oltalmába ajánlván az országot, ezzel azt valóban kereszténnyé, Mária országává (*regnum Marianum*), Máriát pedig a Magyarok Nagyasszonyává (*Magna Domina Hungariae*) téve, ahogy ezt a latin szöveg is mintegy ünnepként hirdeti. A képmező felett bibliai utalás (Zsolt. 24/25/21): „Recti adhaeserunt mihi” (szó szerinti fordításban itt ebben az értelemben: az igazak hozzám csatlakoznak).

Kalazancius diákokkal Szűz Mária (Kegyes Iskolák Királynéja) előtt

A metszetszólamat Sebastiano Conca (1679–1764) festménye alapján Francesco Barbazza készítette. A római San Pantaleo-templom főoltárképének (Sebastiano Conca, 1763) nagyméretű metszetszólamata Kalazanci Szent József szentté avatása alkalmából készült 1767-ben. A kép alsó részén Kalazancius jelenik meg diákok körében; egyiküket átkarolja, aki csukott könyvet tart kezében. A szent másik oldalán puttó látható liliommal, a szerzetesi tisztaság jelképével, amely szent szerzetesek ábrázolásának gyakori eleme. A metszetszólamat jobb alsó sarkában fél térdre ereszkedő angyal egy nyitott könyvet tart, amely a rendalapító által 1621-ben írt Konstitúciókra utal. Egyik lapján a piarista rend jelmondata: „ad maius pietatis incrementum”, azaz „egyre mélyebb vallásos lelkiület”, a másik oldalon pedig a „Constitutiones Scholarum Piarum”, vagyis a „Kegyes Iskolák Konstitúciói” felirat olvasható. Kalazancius bal karját kitérve felfelé tekint, ahol theatrum sacrumként mennyei jelenet bontakozik ki az oltárépítmény előtt: baldachin alatt a Szűzanya felhőkön trónoló alakja jelenik meg, mellette a gyermek Jézus áll, jobbát áldásra emeli, baljában pedig keresztet tart, körülöttük puttók láthatók. Mária jobb kezével a sugárkoszorúval körülvevett piarista címerre mutat, amelyből sugárnyaláb árad. Balról

egy angyal tálcát tart a Madonna felé Kalazanci Szent József lángoló nyelvvel és szívével, ami a szent épen maradt ereklyéire utal. A piarista címerből – amely Mária monogramját és istenanyaságának rövidítését tartalmazza – áradó mennyei fény az ereklyéken nyugszik, vagy éppen ez a fénysugár lobbantja lángra a szent nyelvét és szívét.

A kép alaptémáját, a Madonna csodás megjelenését Kalazanciusnak elsőként Alessio Armini 1710-ben kiadott életrajza írja le. „Az első időktől kezdve, hogy József megalapította Kegyes Iskolák szeretet-művét azzal a célkitűzéssel, hogy a gyermekeket tudásra és istenfélelemre nevelje, és így azok jó keresztények módjára éljenek. Egy alkalommal, miközben Isten szolgálja ott volt növendékeivel együtt, és imagyakorlatot végeztek, egy ragyogó felhőn, nagy fényességben, angyalok sokaságától körülvéve, karján Isteni Gyermekeivel megjelent a Szentséges Szűz a térdeplő gyermekek fölött. Az isteni Gyermekek anyja biztatására fölemelte, kezét, és áldását adta a jelenlevőkre.” Későbbi vélekedések szerint a látomás valójában nem a diákok előtt, hanem pár nappal Kalazancius halála előtt történt, amikor a rendalapító betegágyánál, magánimádsága közben jelent meg a Madonna dei Monti, amint azt több tanú is vallotta a kanonizációs eljárás során.

Sebastiano Conca (1679–1764), a korabeli Róma egyik legnépszerűbb művésze élete végén, 1763-ban készítette el nagyméretű oltárképét a római San Pantaleo-templom főoltárára, Kalazanci Szent József sírja fölé. A felhőn lebegő Szűz Mária (vagy Krisztus) és az alatta imádkozó, elragadtatott szent alakjának átlós kompozíciója a 18. századi barokk festészet egyik kedvelt oltárképi megoldása volt. A piarista rend főtemplomának oltárképe ennek a típusnak egyik utolsó darabja volt, és hosszú ideig nagy hatást gyakorolt Kalazanci Szt. József ábrázolásaira. Több metszetes másolat is készült róla. A rézmetszetek közül a legnagyobb méretű, legszínvonalasabb és legpontosabb Francesco Barbazza itt bemutatott alkotása. A San Pantaleo oltárának átépítése során, 1802-ben Conca festménye helyére Luigi Acquisti hasonló témájú, de domborműves alkotása került, Conca festményét pedig 1830-ban a sienai San Agostino piarista templomba vitték.